

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

(найменування центрального органу виконавчої влади у сфері освіти і науки)

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ТЕХНІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

(повне найменування закладу вищої освіти)

Кафедра

Фінанси, банківська справа та страхування

(назва кафедри, яка відповідає за дисципліну)

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Ректор (перший проректор)

В.Г. Прушківський

«___» _____ 2018 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ППВВ05 Похідні фінансові інструменти

(код і назва навчальної дисципліни)

спеціальність 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

(код і назва спеціальності)

освітня програма (спеціалізація) Фінанси і кредит

(назва спеціалізації)

інститут, факультет Економіко-гуманітарний інститут, факультет економіки та управління

(назва інституту, факультету)

мова навчання українська

Запоріжжя - 2018 рік

Робоча програма «Похідні фінансові інструменти» для здобувачів
(назва навчальної дисципліни)
спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»,

освітня програма (спеціалізація) Фінанси і кредит.
(назва спеціалізації)

„12”вересня, 2018 року- 22 с.

Розробники:Набатова Ю.О., доцент кафедри фінансів, банківської справи та
страхування, к.е.н., доцент

(вказати авторів, їхні посади, наукові ступені та вчені звання)

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри
Фінанси, банківська справа та страхування

Протокол від “12”вересня 2018 року № 2

Завідувач кафедри Фінанси, банківська справа та страхування

_____ (С. В. Шарова)
(підпис) (прізвище та ініціали)
“ _____ ” _____ 20__ року

Схвалено науково-методичною комісією факультету економіки та управління

Протокол від. “10”жовтня 2018 року № 17

“ _____ ” _____ 20__ року Голова В.В. Корольков
(_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

Узгоджено групою забезпечення освітньої програми*

“ _____ ” _____ 20__ року Керівник групи _____
(_____)
(підпис) (прізвище та ініціали)

*Якщо дисципліна викладається невідпусковою кафедрою

Похідні фінансові інструменти, 2018 рік

Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів -3	Галузь знань <u>07 «Управління та адміністрування»</u>	за вибором	
	Спеціальність: <u>Фінанси, банківська справа та страхування</u>		
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		3-й	3-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання _____ - _____ (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин - 90		10-й	10-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи студента - 5	Освітньо-кваліфікаційний рівень: магістр	Лекції	
		14 год.	4 год.
		Практичні, семінарські	
		14 год.	2 год.
		Лабораторні	
		- год.	- год.
		Самостійна робота	
		62 год.	84 год.
		Індивідуальні завдання:	
-	контр. робота		
Вид контролю: залік			

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 35% до 65%%

для заочної форми навчання – 7% до 93%.

1. Мета навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: є вивчення теоретико-методологічних засад та формування практичних навичок з оцінки і використання похідних фінансових інструментів (деривативів).

Завдання навчальної дисципліни:

- з'ясування ролі похідних фінансових інструментів в розбудові та функціонуванні фінансового ринку;
- ознайомлення з особливостями обігу та основними стратегіями з використання деривативів;
- визначення особливостей використання форвардних, ф'ючерсних контрактів та опціонів;
- оволодіння методичним інструментарієм оцінювання ефективності використання похідних фінансових інструментів.

У результаті вивчення дисципліни «Похідні фінансові інструменти» студент повинен отримати:

загальні компетентності:

1. Здатність до аналізу та синтезу на основі економічних законів, логічних аргументів та перевірених фактів..
2. Здатність навчатися, сприймати набуті знання в предметній області та інтегрувати їх із уже наявними.
3. Здатність приймати обґрунтовані рішення, розробляти та управляти проектами: володіння методами обґрунтування стратегічних та перспективних рішень, прийняття участі у розробці економічних (інвестиційних) проектів і програм та забезпечення їх реалізації.
4. Здатність до ефективної комунікації та представлення складної комплексної інформації у стислій формі (усно та письмово), використовуючи інформаційно-комунікаційні технології та відповідні фінансові та економічні терміни.
5. Здатність виконувати прикладні дослідження як самостійно, так і в групі під керівництвом лідера, планування та управління часом.
6. Здатність здійснювати пошук та аналізувати інформацію з різних джерел
7. Навички міжособистісної взаємодії – здатність вчитися і бути сучасно навченим, здатність бути критичним і самокритичним, формувати почуття особистої відповідальності, наполегливість, гнучкість, енергійність, упевненість в собі, ініціативність.

фахових:

Фахові компетентності, яких набуватимуть здобувачі в процесі вивчення навчальної дисципліни «Похідні фінансові інструменти»

Компетенції згідно освітньої програми	Складові компетентності
---------------------------------------	-------------------------

ПК5 Здатність робити оцінку та висновки з процесів, що відбуваються у всіх сегментах фінансового ринку, у грошово-кредитної політики країни і знаходити відповідні рішення з чіткими визначеннями припущень та ризиків.	Здатність здійснювати класифікацію основних понять, ознак, функцій, категорій похідних фінансових інструментів.
	Здатність здійснювати аналіз вартості деривативів за умов сучасних тенденцій та процесів на біржовому ринку.
	Здатність демонструвати знання та практичні навички і вміння щодо форвардних та ф'ючерсних контрактів.
	Здатність здійснювати вибір стратегії хеджування в залежності від цілей учасника ринку та наявних інструментів.
	Здатність розраховувати необхідний розмір початкової та варіаційної маржі за біржовими деривативами.
	Здатність здійснювати визначення теоретичної ціни лінійних похідних фінансових інструментів.
	Здатність здійснювати оцінювання опціонів на основі біноміальної моделі та моделі Блека-Шоулза.
	Здатність розраховувати та інтерпретувати коефіцієнти чутливості опціонів.
	Здатність обирати та формувати опціонні стратегії на основі поточної ринкової ситуації та прогнозованої кон'юнктури ринку.
	Здатність демонструвати знання щодо функціонування свопів та екзотичних деривативів на біржовому ринку.
	Здатність демонструвати знання щодо гарантійної системи деривативів та оцінювати ризики сучасного фінансового ринку похідних фінансових інструментів.
	Здатність використовувати програмне забезпечення для аналізу та торгівлі на ринку похідних фінансових інструментів.
	Здатність застосовувати знання щодо ситуації та розвитку ринку похідних фінансових інструментів.

очікувані програмні **результати навчання:**

- засвоєння базових знань щодо сутності похідних фінансових інструментів;
- вміння поєднати потреби пізнавальної і практичної фінансової діяльності на основі дослідження понять щодо діяльності з торгівлі деривативами на фондовому ринку, питань її нормативно-правового забезпечення;
- формування фінансової грамотності у сфері діяльності з використання деривативів на фінансовому ринку, що дає змогу критично осмислити глибинну сутність прийнятих фінансово-правових рішень;
- здатність до аналітичної оцінки та підбору необхідних похідних інструментів на фінансовому ринку;
- формування дослідницьких навичок та умінь у процесі розгляду дискусійних питань щодо використання деривативів.
- виконувати навички роботи з комп'ютером та знання і уміння в галузі сучасних інформаційних технологій для рішення практичних задач;
- формування дослідницьких навичок та умінь у процесі вибору торгівельної стратегії;
- здатність до прийняття інвестиційних рішень в умовах обмеженості часу та інформації;

- розуміння механізму функціонування гарантійної системи ринку деривативів.
- адаптуватись до нових ситуацій та приймати відповідні рішення;
- відповідально ставитись до виконуваної роботи, самостійно приймати рішення, досягати поставленої мети з дотриманням вимог професійної етики.

2. Програма навчальної дисципліни «Похідні фінансові інструменти»

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування похідних фінансових інструментів.

Тема 1. Теоретичні основи використання похідних фінансових інструментів. Література: [4 с. 12-76].

Поняття похідних фінансових інструментів. Основні ознаки похідних фінансових інструментів. Основні етапи розвитку ринку похідних фінансових інструментів. Функції похідних фінансових інструментів. Хеджування з використанням деривативів. Спекуляції з використанням деривативів. Класифікація похідних фінансових інструментів. Основні способи торгівлі деривативами. Сучасні тенденції та процеси на ринку похідних фінансових інструментів.

Тема 2 .Форвардні та ф'ючерсні контракти. Література: [4 с. 78-102].

Особливості використання форвардних контрактів. Поняття форвардної ціни, ціни поставки і ціни форварду. Основні учасники форвардних ринків. Ризик контрагента у торгівлі форвардними контрактами. Маржинальна торгівля на ринку ф'ючерсів. Розрахунок варіаційної маржі за ф'ючерсним контрактом. Відсоткові ф'ючерси та форварди. Основні сучасні ринки ф'ючерсів та форвардів.

Тема 3. Хеджування і спекуляція лінійними деривативами. Література: [4 с. 102-132].

Поняття відкритої позиції. Поняття довгої позиції. Хеджування з використанням лінійних деривативів. Причини здійснення хеджування. Пролонгація хеджингового контракту. Хеджування з використанням ф'ючерсів на фондові індекси. Хеджування портфеля звичайних акцій.

Змістовий модуль 2. Особливості використання деривативів та побудови ринку похідні фінансові інструменти.

Тема 4. Особливості опціонів та їх оцінка. Література: [11 с. 117-186].

Особливості використання опціонів. Основні функції опціонів. Основні учасники ринку опціонів та їх цілі. Переваги та недоліки використання опціонів. Основні характеристики опціонних контрактів. Класифікація опціонів. Базові стратегії торгівлі опціонами. Принципи побудови графіків виплат за опціонами. Біржовий та позабіржовий ринки опціонів, їх обсяги та особливості. Регулювання ринків опціонів. Фактори, які впливають на ціну опціону.

Тема 5. Свопи та екзотичні деривативи. Література: [13 с. 6-68].

Особливості використання свопів. Основні параметри контрактів своп. Стандартизація умов свопів та організації, які нею займаються. Основні функції контрактів своп. Основні учасники ринку свопів та їх цілі. Переваги та недоліки використання свопів. Класифікація свопів. Роль фінансових посередників на ринку свопів. Особливості використання екзотичних свопів.

Тема 6. Ризики та гарантійна система ринку деривативів. Література: [15 с.36-98].

Ризик невиконання зобов'язань (кредитний). Кредитні рейтинги та ймовірність дефолту. Взаємозв'язок між дефолтами. Уточнення оцінок похідних фінансових інструментів з врахуванням ризику дефолту. Ринковий ризик у торгівлі деривативами. Операційний ризик торгівлі деривативами. Гарантійна система ринку деривативів.

Тема 7. Розвиток ринку похідних фінансових інструментів в Україні. Література: [18с.115-178].

Історія розвитку ринку деривативів в Україні. Торгівля деривативами на сучасному українському ринку. Особливості розрахунково-клірингової системи України на ринку деривативів. Законодавче регулювання ринку деривативів в Україні. Перспективи розвитку українського ринку похідних фінансових інструментів.

3. Перелік попередніх та супутніх і наступних навчальних дисциплін

№ п/п	Попередні навчальні дисципліни	Супутні і наступні навчальні дисципліни
1.	Фінанси	Ринок фінансових послуг
2	Фінанси підприємств	Фінансовий менеджмент
3	Фінансова статистика	Фінансовий ринок
4	Гроші і кредит	Фінансовий аналіз
3	Інвестування	Стратегічний аналіз
4	Економічний аналіз	Біржова діяльність

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Модуль 1.												
Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування похідних фінансових інструментів.												
Тема 1 Теоретичні основи використання похідних фінансових інструментів	14	2	2	-	-	10	16	2	2	-	-	12
Тема 2. Форвардні та ф'ючерсні контракти.	14	2	2	-	-	10	12	-	-	-	-	12
Тема 3. Хеджування і спекуляція лінійними деривативами.	14	2	2	-	-	10	12	-	-	-	-	12
Разом за змістовим модулем 1	42	6	6	-	-	30	40	-	-	-	-	36
Змістовий модуль 2. Особливості використання деривативів та побудови ринку похідні фінансові інструменти.												

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Тема 1. Особливості опціонів та їх оцінка	12	2	2	-	-	8	14	2	-	-	-	12
Тема 2. Свопи та екзотичні деривативи	12	2	2			8	12					12
Тема 3. Ризики та гарантійна система ринку деривативів	12	2	2	-	-	8	13	-	-	-	-	13
Тема 4. . Розвиток ринку похідних фінансових інструментів в Україні.	12	2	2	-	-	8	13	-	-	-	-	13
Разом за змістовим модулем 2	48	8	8	-	-	32	50	-	-	-	-	50
Усього годин	90	14	14	-	-	62	90	4	2	-	-	86

5. Теми семінарських занять

Не передбачені навчальним планом.

6. Теми практичних занять

Практичні заняття є одним з аудиторних видів робіт, спрямованих, насамперед, на розвиток навичок самостійної роботи при вивченні дисципліни «Похідні фінансові інструменти» з метою поглиблення і розширення знань в області використання методичного інструментарію оцінювання ефективності інвестування в умовах невизначеності і ризику та аналізу ефективності інвестиційних проектів.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні основи використання похідних фінансових інструментів 1. Визначте основні причини виникнення і розвитку похідних фінансових інструментів. 2. Сформулюйте основні ознаки ПФІ та їх функції. 3. Чим відрізняються лінійні деривативи від нелінійних? Розв'язок типових задач. Література: 4, 11, 13, 14, 20, 23.	1
2	Форвардні та ф'ючерсні контракти 1. Специфікація ф'ючерсного контракту. 2. Розрахунок маржі. 3. Поставка базового активу. Вирішення задач по темі. Література: 8, 11, 13, 14, 19, 20.	1
3	Хеджування і спекуляція лінійними деривативами	2

	1.Довга та коротка позиція. 2.Офсетні угоди. 3.Побудова графіків виплат по лінійним деривативам Вирішення задач по темі. Література: 11,13, 14, 19, 20,16.	
4	Оцінка лінійних деривативів 1.Модель оцінки лінійних деривативів. 2.Взаємозв'язок між форвардною ціною та ціною спот. 3.Беквордація та контанго Вирішення задач по темі. Література: 11,13, 14, 20.	2
5	Особливості опціонів та їх оцінка 1.Специфікація біржових опціонних контрактів.Премія як ціна опціону. Опціони колл та пут.Американські та європейські опціони. 2.Принципи побудови графіків виплат за опціонами. 3.Таблиця заявок по опціонам. Ціна виконання (страйк).Ціна базового активу. 4.Модель Кокса-Рубінштейна. 5.Вінерівські процеси. 6. Модель Блека-Шоулза для європейських опціонів на бездивідендні акції. Модифікації моделі Блека-Шоулза. Вирішення задач по темі. Література: 8, 11, 12, 13, 14, 20,18.	2
6	Свопи та екзотичні деривативи 1.Особливості використання відсоткових свопів. 2.Особливості використання валютних свопів. 3.Особливості використання товарних свопів. 4.Варанти та райти. Вирішення задач по темі. Література: 13, 14, 20.	2
7	Ризики та гарантійна система ринку деривативів 1.Початкова маржа. 2.Варіаційна маржа. 3.Підтримуюча маржа. 4.Метод SPAN. 5.Центральні контрагенти. Вирішення задач по темі. Література: 11,14, 20.	2
8	Розвиток ринку похідних фінансових інструментів в Україні 1.Особливості використання відсоткових, валютних і товарних свопів. 2.Варанти та райти. 3.Основні етапи розвитку ринку деривативів в Україні. 4.Нормативно-правові акти, що регулюють використання деривативів. 5.Перспективи розвитку українського ринку похідних фінансових інструментів. Вирішення задач по темі. Література: 2, 3, 4, 5, 10, 13, 14,17, 18, 19, 20.	2
	Разом	14

7. Теми лабораторних занять

Не передбачені навчальним планом.

8. Самостійна робота

Сучасна освіта будується, насамперед, на формування у майбутніх спеціалістів у сфері фінансів, банківської справи та страхування необхідних компетентностей, серед яких важливою є здатність до самостійної роботи, тому, під час вивчення курсу «Похідні фінансові інструменти» поряд з аудиторними заняттями підвищена увага приділяється організації і проведенню самостійної роботи.

Метою самостійної роботи є активізація засвоєння студентами теоретичних знань, формування навичок творчого опрацювання навчального матеріалу для підготовки до контрольних заходів та застосування у подальшій роботі. Самостійна робота студентів повинна стимулювати прагнення до наукового пошуку, створювати умови для професійного зростання та самовдосконалення.

Зміст самостійної роботи з курсу «Інвестиційний аналіз» полягає у:

- опрацюванні студентами матеріалу лекцій, які були прочитані напередодні з використанням рекомендованої базової і додаткової літератури;
- опрацювання студентами розділів програми, які не висвітлюються на лекціях;
- розв'язання завдань-прикладів, які виносяться для додаткового домашнього опрацювання матеріалу з тем курсу;
- підготовки додаткового матеріалу у вигляді стислої доповіді з проблемних питань дисципліни для обговорення під час лекційних та практичних занять з використанням сучасних інформаційних технологій;
- підготовки до поточного та підсумкового контролю, іспиту.

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Теоретичні основи використання похідних фінансових інструментів 1. Визначте основні причини виникнення і розвитку похідних фінансових інструментів. 2. Сформулюйте основні ознаки ПФІ та їх функції. 3. Чим відрізняються лінійні деривативи від нелінійних? Розв'язок типових задач. Література: 4, 11, 13, 14, 20,13	5
2	Форвардні та ф'ючерсні контракти 1. Специфікація ф'ючерсного контракту. 2.Розрахунок маржі. 3.Поставка базового активу. Вирішення задач по темі. Література:8, 11, 13, 14, 19, 20.	8
3	Хеджування і спекуляція лінійними деривативами 1.Довга та коротка позиція. 2.Офсетні угоди. 3.Побудова графіків виплат по лінійним деривативам Вирішення задач по темі. Література: 11,13, 14, 19, 20,16.	8
4	Оцінка лінійних деривативів	8

	1. Модель оцінки лінійних деривативів. 2. Взаємозв'язок між форвардною ціною та ціною спот. 3. Беквордація та контанго Вирішення задач по темі. Література: 11, 13, 14, 20.	
5	Особливості опціонів та їх оцінка 1. Специфікація біржових опціонних контрактів. Премія як ціна опціону. Опціони колл та пут. Американські та європейські опціони. 2. Принципи побудови графіків виплат за опціонами. 3. Таблиця заявок по опціонам. Ціна виконання (страйк). Ціна базового активу. 4. Модель Кокса-Рубінштейна. 5. Вінерівські процеси. 6. Модель Блека-Шоулза для європейських опціонів на бездивідендні акції. Модифікації моделі Блека-Шоулза. Вирішення задач по темі. Література: 8, 11, 12, 13, 14, 20, 18, 17.	8
6	Свопи та екзотичні деривативи 1. Особливості використання відсоткових свопів. 2. Особливості використання валютних свопів. 3. Особливості використання товарних свопів. 4. Варанти та райти. Вирішення задач по темі. Література: 13, 14, 20.	8
7	Ризики та гарантійна система ринку деривативів 1. Початкова маржа. 2. Варіаційна маржа. 3. Підтримуюча маржа. 4. Метод SPAN. 5. Центральні контрагенти. Вирішення задач по темі. Література: 14, 20, 11, 12.	10
8	Розвиток ринку похідних фінансових інструментів в Україні 1. Особливості використання відсоткових, валютних і товарних свопів. 2. Варанти та райти. 3. Основні етапи розвитку ринку деривативів в Україні. 4. Нормативно-правові акти, що регулюють використання деривативів. 5. Перспективи розвитку українського ринку похідних фінансових інструментів. Вирішення задач по темі. Література: 2, 3, 4, 5, 10, 13, 14, 17, 18, 19, 20.	7
	Разом	62

9. Індивідуальні завдання

Для студентів заочної форми навчання – виконання контрольної роботи згідно Методичним вказівкам до виконання контрольної роботи з дисципліни “ Похідні фінансові інструменти ” для здобувачів вищої освіти за освітнім

ступенем «магістр» заочної форми навчання спеціальності 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”/ Укл. Ю.О.Набатова – Запоріжжя: ЗНТУ, 2018.

Для студентів заочної форми навчання – контрольна робота.

10. Методи навчання

Навчальний процес у Запорізькому національному технічному університеті здійснюється за кредитно-модульною технологією – моделі організації навчального процесу, яка ґрунтується на поєднанні двох складових: модульної технології навчання та кредитів (залікових одиниць) і охоплює зміст, форми та засоби навчального процесу, форми контролю навчальної діяльності студента в процесі аудиторної та самостійної роботи.

Під час викладання курсу використовуються наступні методи навчання:

- розповідь – для оповідної, описової форми розкриття навчального матеріалу;
- пояснення – для розкриття сутності певного явища, закону, процесу;
- бесіда – для усвідомлення за допомогою діалогу нових явищ, понять;
- ілюстрація для розкриття предметів і процесів через їх символічне зображення (малюнки, схеми, графіки);
- практична робота – для використання набутих знань у розв’язанні практичних завдань;
- аналітичний метод – мисленнєвого або практичного розкладу цілого на частини з метою вивчення їх суттєвих ознак;
- індуктивний метод – для вивчення явищ від одиничного до загального;
- дедуктивний метод – для вивчення навчального матеріалу від загального до окремого, одиничного;
- проблемний виклад матеріалу – для створення проблемної ситуації.

11. Очікувані результати навчання з дисципліни

Результати навчання з дисципліни «Похідні фінансові інструменти» деталізують такі програмні результати навчання: розуміти економічні процеси у сфері грошових, фінансових і кредитних відносин та використовувати ці розуміння в економічному прогнозуванні; знання методів оптимізації грошових потоків підприємства з врахуванням зміни вартості грошей в часі, структури активів, капіталу, витрат, портфеля реальних та фінансових інвестицій, рівня фінансових ризиків; розробляти ефективну фінансову, в тому числі й інноваційно-інвестиційну політику на підприємстві; аналізувати результати функціонування та розвитку національної та міжнародної економіки; використовувати фундаментальні закономірності розвитку фінансів, банківської справи та страхування у поєднанні з дослідницькими і управлінськими інструментами для здійснення професійної та наукової діяльності.

12.Засоби оцінювання

Контроль знань студентів з дисципліни «Похідні фінансові інструменти» ґрунтується на застосуванні рейтингової системи оцінювання. Рейтингова система оцінювання – це система визначення якості виконаної студентом усіх видів аудиторної та навчальної роботи та рівня набутих ним знань та вмінь у межах навчальних модулів шляхом оцінювання в балах результатів цієї роботи під час поточного та підсумкового контролю, з наступним приведенням рейтингової оцінки в балах та оцінки за традиційною національною шкалою, шкалою ECTS.

Для визначення рейтингової оцінки курс дисципліни «Похідні фінансові інструменти» поділяється на 2 основних модуля, у межах яких розподілені теми. Ступінь вивчення студентами кожної теми дисципліни контролюється наведеними нижче методами під час аудиторних занять, тестуванням за підсумками вивчення тем у межах кожного основного модуля, проведення підсумкового оцінювання.

Для студентів денної форми навчання: поточне усне опитування на лекційних та практичних заняттях, оцінка виконання практичних домашніх завдань, аудиторне розв'язання задач, тестова перевірка під час поточного та підсумкового контролю, проведення двох модульних контролів. Залікпо екзаменаційних білетах: 2 теоретичних питання, розв'язання задачі.

Для студентів заочної форми навчання: захист контрольної роботи, підсумковий контроль у формі заліку по екзаменаційних білетах: 2 теоретичних питання, розв'язання задачі.

ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ

- 1.Поняття похідних фінансових інструментів.
- 2.Основні ознаки похідних фінансових інструментів.
3. Основні етапи розвитку ринку похідних фінансових інструментів.
- 4.Функції похідних фінансових інструментів.
5. Хеджування з використанням деривативів.
6. Спекуляції з використанням деривативів.
7. Класифікація похідних фінансових інструментів.
8. Основні способи торгівлі деривативами.
9. Сучасні тенденції та процеси на ринку ПФІ.
- 10.Особливості використання форвардних контрактів.
11. Поняття форвардної ціни, ціни поставки і ціни форварду.
- 12.Основні учасники форвардних ринків.
13. Ризик контрагента у торгівлі форвардними контрактами.
14. Маржинальна торгівля на ринку ф'ючерсів.
- 15.Розрахунок варіаційної маржі за ф'ючерсним контрактом.
16. Відсоткові ф'ючерси та форварди.
17. Основні сучасні ринки ф'ючерсів та форвардів.
- 18.Поняття відкритої позиції.
- 19.Поняття довгої позиції.

20. Хеджування з використанням лінійних деривативів.
21. Причини здійснення хеджування.
22. Пролонгація хеджингового контракту.
23. Хеджування з використанням ф'ючерсів на фондові індекси.
24. Хеджування портфеля звичайних акцій.
25. Особливості використання опціонів.
26. Основні функції опціонів.
27. Основні учасники ринку опціонів та їх цілі.
29. Переваги та недоліки використання опціонів.
30. Основні характеристики опціонних контрактів.
31. Класифікація опціонів.
32. Базові стратегії торгівлі опціонами.
33. Принципи побудови графіків виплат за опціонами.
34. Біржовий та позабіржовий ринки опціонів, їх обсяги та особливості.
35. Регулювання ринків опціонів.
36. Фактори, які впливають на ціну опціону.
37. Особливості використання свопів.
38. Основні параметри контрактів своп.
39. Стандартизація умов свопів та організації, які нею займаються.
40. Основні функції контрактів своп.
41. Основні учасники ринку свопів та їх цілі.
42. Переваги та недоліки використання свопів.
43. Класифікація свопів.
44. Роль фінансових посередників на ринку свопів.
45. Особливості використання екзотичних свопів.
46. Ризик невиконання зобов'язань (кредитний).
47. Кредитні рейтинги та ймовірність дефолту.
48. Взаємозв'язок між дефолтами.
49. Уточнення оцінок похідних фінансових інструментів з врахуванням ризику дефолту.
50. Ринковий ризик у торгівлі деривативами.
51. Операційний ризик торгівлі деривативами.
52. Гарантійна система ринку деривативів.
53. Історія розвитку ринку деривативів в Україні.
54. Торгівля деривативами на сучасному українському ринку.
55. Особливості розрахунково-клірингової системи України на ринку деривативів.
56. Законодавче регулювання ринку деривативів в Україні.
57. Перспективи розвитку українського ринку похідних фінансових інструментів.
58. Особливості використання форвардних контрактів.
59. Особливості використання ф'ючерсних контрактів.
60. Особливості використання опціонів.
61. Основні опціонні стратегії (спреди і комбінації).
62. Особливості використання свопів.

- 63.Екзотичні опціони та особливості торгівлі ними.
 64.Особливості використання моделі Блека-Шоулза при оцінюванні опціонів.
 65.Особливості використання біноміальної моделі при оцінюванні опціонів.
 66.Коефіцієнти чутливості опціонів («греки») та торгівля на їх основі.

13. Критерії оцінювання результатів навчання студентів

Кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою.

Під час змістовного модульного контролю враховують наступні види робіт:

Поточний контроль з теми під час проведення аудиторних занять оцінюються за п'ятибальною шкалою. Підсумковий контроль у вигляді заліку з питань всіх тем проводиться під час контрольних тижнів.

Кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою.

Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий змістовні модулі.

Кожен змістовний модуль оцінюється за 100-бальною шкалою.

Під час контролю враховуючи наступні види робіт:

- активність роботи студента у дискусії на практичному занятті оцінюється до 2,1 балів (всього 7 практичних заняття по 2,1 бали = 15 балів);
- аудиторна контрольна робота (розв'язання задач) – до 30 балів;
- проведення тестування – до 20 (або 25) балів
- захист індивідуального завдання студента оцінюється до 25 (або 20) балів;
- відвідування лекцій та практичних занять – до 10 балів.

Підсумковий контроль визначається як середня двох контролів за перший та другий змістовні модулі.

Розподіл балів, які отримують студенти при поточному оцінюванні знань(залік)

Поточне тестування та самостійна робота							Сума
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль № 2				
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	100
15	15	14	14	14	14	14	

T1, T2 ... T10 – теми змістових модулів.

Розподіл балів з дисципліни «Похідні фінансові інструменти»

№	Поточна	Кількість балів	Разом
---	---------	-----------------	-------

з/п	навчальна діяльність	відвідування лекцій	Практичні заняття та СРС					
			відвідування прак.занять	активна участь у обговоренні	виконання практичних завдань	тестування	захист індивідуального завдання	
1	Змістовий модуль 1. Теоретичні основи функціонування похідних фінансових інструментів. . (3 лекцій, 3 практичні заняття)							
	Тема 1 Теоретичні основи використання похідних фінансових інструментів	3	5	10	5	5	6	34
	Тема 2. Форвардні та ф'ючерсні контракти.	2	5	10	5	5	6	33
	Тема 3. Хеджування і спекуляція лінійними деривативами.	2	5	10	5	5	6	33
	Разом за змістовим модулем 1	7	15	30	15	15	18	100
	Або контрольна робота	Проведення рубіжного контролю 1						100
2	Змістовий модуль 2. Особливості використання деривативів та побудови ринку похідні фінансові інструменти. (4 лекцій, 4 практичні заняття)							
	Тема 1. Особливості опціонів та їх оцінка	2	5	4	4	5	5	25
	Тема 2. Свопи та екзотичні деривативи	2	5	4	4	5	5	25
	Тема 3. Ризики та гарантійна система ринку деривативів	2	5	4	4	5	5	25
	Тема 4. . Розвиток ринку похідних фінансових інструментів	2	5	4	4	5	5	25

	в Україні.							
	Разом за змістовим модулем 2	8	20	16	16	20	20	100
	Або контрольна робота	Проведення рубіжного контролю 2						100
	Разом	15	35	46	31	35	38	200/2=100

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Національна шкала академічної оцінки	Шкала ECTS	Шкала навчального закладу
Зараховано	ABCDE	60-100
не зараховано з можливістю повторного складання	FX, F	35-59
не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	F	1-34

14. Методичне забезпечення

1. Комплект завдань для проведення вхідного контролю.
2. Комплект завдань для проведення поточного контролю.
3. Комплект завдань для підсумкового контролю.

4. Конспект лекцій з дисципліни “Похідні фінансові інструменти” для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «магістр» денної та заочної форм навчання спеціальності 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”/ Укл. Ю.О.Набатова – Запоріжжя: ЗНТУ, 2018.

5.Методичні вказівки для проведення практичних занять з дисципліни “Похідні фінансові інструменти ” для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «магістр» денної та заочної форм навчання спеціальності 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”/ / Укл. Ю.О.Набатова – Запоріжжя: ЗНТУ, 2018.

6.Методичні вказівки до виконання контрольної роботи з дисципліни “Похідні фінансові інструменти” для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «магістр» заочної форми навчання спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»/ Укл. Ю.О.Набатова – Запоріжжя: ЗНТУ, 2018.

7. Методичні вказівки до виконання самостійної роботи з дисципліни “Похідні фінансові інструменти ” для здобувачів вищої освіти за освітнім ступенем «магістр» денної та заочної форм навчання спеціальності 072 “Фінанси, банківська справа та страхування”/ / Укл. Ю.О.Набатова – Запоріжжя: ЗНТУ, 2018.

15. Рекомендована література

Базова

1. Буренин А. Н. Рынок ценных бумаг и производных финансовых инструментов: Учеб.пособие – М.:1998.- 348 с.
2. Вайн, С.Опционы: полный курс для профессионалов / С. Вайн ; [ред. П. Суворова]. - 2-е изд., испр. и доп. - М. : Альпина Бизнес Букс, 2007. - 466 с.
3. Галанов, В. А. Производные инструменты срочного рынка: фьючерсы, опционы, свопы [Текст] : учебник для вузов / В. А. Галанов. - М. : Финансы и статистика, 2002. - 464 с
4. Деривативы: курс для начинающих / [науч. ред. В. Ионов ; пер. с англ. Б. Зуева]. - 2-е изд. - М. : Альпина Паблишерз, 2009. - 201 с.
5. Колб, Роберт У. Финансовые деривативы: учебник / Роберт У. Колб ; [пер. с англ. А. И. Меркурьева]. - Изд. 2-е. - М. : Филинь, 1997. - 356 с.
6. Мендрул О.Г., Павленко І.А.Фондовый рынок: операції з цінними паперами: Навч. посібник - К.:КНЕУ, 2000.
1. Мозговий О.М. Фондовый рынок: Навч. посібник._- К.: КНЕУ, 1999.
2. Пересада, А. А.Фінансові інвестиції [Текст] : підручник / А. А. Пересада, Ю. М. Коваленко. - К. : КНЕУ, 2006. - 726 с
3. Примостка, Л. О. Фінансові деривативи: аналітичні та облікові аспекти [Текст] : Монографія / Л. О. Примостка. - К. : КНЕУ, 2001. - 263 с.
4. Халл, Джон К. Опционы, фьючерсы и другие производные финансовые инструменты [Текст] / Джон К. Халл ; [пер. с англ. и ред. Д. А. Ключина]. - 6-е изд. - М. ; СПб. ; К. : Вильямс, 2007. - 1056 с.
5. Чесноков, В. Л. Фінансові інструменти: навч. посібник / В. Л. Чесноков. - К. : Центр учбової літератури, 2008. - 288 с.
6. Шелудько В.М. Фінансовий ринок: Навч. посіб. – К.: Знання-Прес, 2008. - 535с.

Допоміжна

1. Бернстайн, П. Фундаментальные идеи финансового мира. Эволюция / Питер Бернстайн ; пер. с англ. [В. Ионов, А. Зотагина, В. Ибрагимов]. – М. : Альпина Бизнес Букс, 2009. – 247 с.
2. Биржевое дело: Учебник. / Ред. Галанов В.А. и др. – М.: Финансы и статистика, 2001. – 304 с.
3. Боди З., Мертон Р. Финансы.: Пер. с англ. : Уч. пос. – М.: Издательский дом „Вильямс”, 2000. – 592 с.

4. Бьорк, Т. Теория арбитража в непрерывном времени / Т. Бьорк ; [пер. с англ. Я. И. Белопольской]. – М. : МЦНМО, 2010. – 559 с.
5. Гордон В.Б. Роль деривативів на ринках, що розвиваються // Финанси України. – 2005. – № 1 , С. 70-76.
6. Долінський Л.Б. Фінансові обчислення та аналіз цінних паперів: Навч.посібник. – К.: Майстер-Клас, 2005. – 191 с.
7. Едвардес, У. Ключові фінансові інструменти: Орієнтування та інновації у світі деривативів: пер. з англ. / У. Едвардес. - К. : Всеуито : Наук.думка, 2003. - 256 с.
8. Ковни Ш., Такки К. Стратегии хеджирования. – М.: ИНФРА-М, 1996. – 208с.
9. Ловенстайн, Р. Когда гений терпит поражение: Взлет и падение компании Long-Term Capital Management, или Как один небольшой банк создал дыру в триллион долларов / Роджер Ловенстайн ; [пер. с англ. Л. Калинина]. – М. : Олимп-Бизнес, 2010. – 416 с.
10. Мандельброт Б., Хадсон Р. Л. - (Не)послушные рынки. Фрактальная революция в финансах -2006, Издательство: Вильямс-408с.
11. Миркин Я.М. Ценные бумаги и фондовый рынок.-М: Перспектива,1995
12. Михальский, В. В. Деривативы, обеспеченные золотом: учеб.пособие / В. В. Михальский. - К. : Эльга : Ника-Центр, 2002. - 224 с.
13. Покладенко, Ю. Л.Деривативы: практическая работа / Ю. Л. Покладенко; ред. Я. Головки. - К. : Київський ін-т інвестиційного менеджменту, 2003. - 72 с.
14. Примостка Л.О. Фінансові деривативи: аналітичні та облікові аспекти: Монографія.-К.: КНЕУ, 2001.
15. Райнер, Г. Деривативы и право [Текст] : пер. с нем. / Г. Райнер. - М. : Волтерс Клувер, 2005. - 461 с.
16. Силантьєв, С. О. Менеджмент похідних фінансових інструментів : навч. посібник / С. О. Силантьєв; М-во освіти і науки України, ДВНЗ "Київський нац. екон. ун-т ім. В. Гетьмана". – К. : КНЕУ, 2010. – 279 с.
17. Сохацька О.М Біржова справа: Підручник. –Тернопіль, Карт-бланш, 2003. – 602 с.
18. Сохацька О.М. Міжнародні ф'ючерсні ринки: теоретико-методологічні аспекти: Монографія.-Тернопіль: Карт-бланш, 2002.- 454 с.
19. Талеб Н.Н. Черный лебедь. Под знаком непредсказуемости / Пер. с англ. В. Сонькина, А. Бердичевского, М. Костионовой, О. Попова под редакцией М. Тюниной. – М.: Издательство КоЛибри, 2009. – 528 с.
20. Фельдман А. Производные финансовые и товарные инструменты/ Фельдман А. - М.: Экономика, 2008. - 324 с.

16. Інформаційні ресурси

1. Конституція України. – К.: Україна, 1996.
2. Закон України “Про інвестиційну діяльність “від 18 вересня 1991 року // ВВР України.-1992.-№10 с.138
3. Господарський кодекс України: Офіц. видання. – К.: Концерн „Видавничий Дім „Ін Юре”, 2004. – 224 с.
4. Закон України «Про банки та банківську діяльність»: станом на 27.05.2006 р. – Харків.: Інформ.- правовий центр «КСИЛОН», 2006.- Ст.5.
5. Законодавчі акти Верховної Ради та Уряду України щодо роботи банківської системи та небанківських фінансово-кредитних установ.
6. Навчальна, наукова та періодична література з питань банківської справи, інвестиційної діяльності, фінансових ринків та грошового обігу.
7. Інтернет-сайти: www.rada.kiev.ua; www.uabanker.net; www.privat.ua; www.pfts.kiev.ua; www.aub.com.ua; www.bank.gov.ua.
8. Фонд бібліотеки ЗНТУ, Запорізької обласної бібліотеки
9. Інтернет-сайти: www.rada.kiev.ua; www.uabanker.net; www.privat.ua; www.pfts.kiev.ua; www.aub.com.ua; www.bank.gov.ua
10. Закон України „Про зовнішньоекономічну діяльність” // Вісник Верховної Ради України. - 1991.-№29 (зі змінами). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://kat.in.ua/info/page/53>.
11. Закон України „Про цінні папери та фондовий ринок” зі змінами // Цінні папери України.-2006.-№22.- 8 червня. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.zakon.dp.ua/?p=15>.
12. Національна комісія, що здійснює регулювання у сфері ринків фінансових послуг. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.dfr.gov.ua>.
13. Електронний ресурс Державної служби статистики: Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
14. Основні положення методики розрахунку облігаційних індексів PFTS-Sbonds. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.pfts.com>.
15. Положення про ПФТС-індекс (із змінами та доповненнями від 29.01.04). [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.pfts.com>

Похідні фінансові інструменти, 2018 рік